

Par patēriņa cenām 2025. gada maijā

2025. gada maijā Latvijā vērojama inflācijas sabremzēšanās

Pēc stabila patēriņa cenu pieauguma pēdējos astoņos mēnešos, šī gada maijā vērojama inflācijas sabremzēšanās.

Saskaņā ar jaunākajiem Centrālās statistikas pārvaldes publicētiem datiem 2025. gada maijā, salīdzinot ar aprīli, patēriņa cenu līmenis samazinājās par 0,1 %. Precēm tas samazinājās par 0,2 %, bet pakalpojumiem pieauga par 0,1 %.

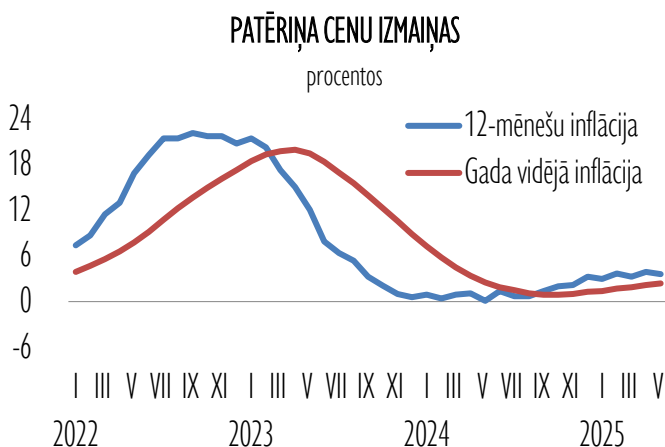
Caurmērā maija mēnesim ir raksturīgs neliels cenu pieaugums vai neliels cenu samazinājums. Šogad maijā vērojamas mēnesim raksturīgas cenu pārmaiņas. Tomēr cenu samazinājums pēdējo reizi maijā bija novērots tikai 2020. gadā Covid-19 krīzes ietekmē, bet pirms tam 2014. gadā. Tāpēc patēriņa cenu samazināšanās 2025. gada maijā liecina par inflācijas sabremzēšanās tendenci. Cenu dinamiku šogad maijā galvenokārt ietekmēja cenu kritums degvielai, ko veicināja straujš naftas cenu samazinājums globālajā tirgū. Tomēr nozīmīgu ietekmi saglabāja pārtikas preču cenas, kas maijā turpināja pieaugt. Pārtikas cenas ilgstoši ir viens no galvenajiem inflāciju palielinošajiem faktoriem Latvijā.

Lielākā samazinošā ietekme maijā bija cenu kritumam degvielai – par 4,8 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,3 procentpunktiem. Cenas saruka visiem degvielas veidiem, bet straujāk tās samazinājās dīzeļdegvielai.

Naftas vidējā cena maijā ievērojami samazinājās jau ceturto mēnesi pēc kārtas. *Brent* naftas vidējā mēneša cena maijā, salīdzinot ar aprīli, samazinājās par aptuveni 4 %, bet mēneša beigās cena bija par 1,2 % augstāka nekā aprīļa izskaņā. Naftas cenu svārstības maijā galvenokārt ietekmēja OPEC+ lēmumi par ražošanas palielināšanu, ģeopolitiskie riski un globālās ekonomikas perspektīvas. Mēneša sākumā cena bija tuvu četru gadu zemākajam līmenim, ap 60 ASV dolāriem par barelu, OPEC+ valstīm, tostarp Saūda Arābijai un Krievijai, paziņojot par ražošanas palielināšanu par 411 tūkst. barelu dienā jūnijā, kas bija lielāks pieaugums nekā iepriekš paredzēts, kā arī tirdzniecības spriedzei starp ASV un Ķīnu radot bažas par globālās izaugsmes palēnināšanos un enerģijas pieprasījuma vājināšanos. Tomēr līdz mēneša beigām naftas cena atkal nedaudz pieauga līdz aptuveni 65 ASV dolāriem par barelu, ko veicināja ASV un Ķīnas vienošanās krasi samazināt tarifus vismaz uz 90 dienām, kā arī ASV prezidenta paziņojums par tarifu ieviešanas aizkavēšanu Eiropas precēm līdz 9. jūlijam, mazinot bažas par tirdzniecības karu. Naftas cenu pieaugumu atbalstīja arī pieaugošie ģeopolitiskie riski gan Tuvajos Austrumos, gan saistībā ar Ukrainas karu, radot bažas par piedāvājuma samazināšanos tirgū.

Lielākā palielinošā ietekme maijā bija cenu kāpumam pārtikai. Pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem cenas pieauga par 0,3%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Jāatzīmē, ka šogad maijā pārtikai bija mēnesim neraksturīgi zems cenu pieaugums, bet tas bija straujāks nekā šajā mēnesī iepriekšējos divos gados. Lielākā palielinošā ietekme šogad maijā bija cenu kāpumam kafijai un gaļai un gaļas izstrādājumiem, bet lielākā samazinošā ietekme – svaigiem dārzeņiem.

Pārtikas produktu cenas pasaulē pēc kāpuma iepriekšējos trīs mēnešos maijā samazinājās – mēneša laikā par 0,8 %, bet gada laikā – salīdzinot ar 2024. gada maiju, tām bija vērojams kāpums par 6 %. Augu eļļu, cukura un graudaugu cenu kritums pārsniedza gaļas un piena produktu cenu pieaugumu. Straujākais cenu kritums bija augu eļļām. To veicināja palmu, rapšu, sojas un saulespuķu eļļu cenu kritums, ko izraisīja lielāka piegāde no galvenajām ražotājvalstīm un vājāks pieprasījums pēc biodegvielas izejvielām, īpaši ASV. Cenu kritumu cukuram noteica globālā cukura pieprasījuma vājināšanās un bažas par ekonomikas lejupslīdi, kā arī prognozes par cukura ražošanas atvēršanos 2025./2026. gadā. Pēc kāpuma iepriekšējā mēnesī, cenas maijā samazinājās graudaugiem, ko noteica

cenu kritums kukurūzai un kviešiem. Kukurūzas cenas strauji kritās, ko veicināja konkurence un ražas pieejamība no Argentīnas un Brazīlijas. Cenu samazinājumu veicināja arī cerības par lielu ražu 2025. gadā ASV. Kviešu cenas saruka, pateicoties vājam globālajam pieprasījumam un labības apstākļu uzlabošanai ziemeļu puslodē. Nokrišņi mēneša beigās samazināja sausuma risku daļā Eiropas, Melnās jūras reģionā un ASV. Savukārt straujākais cenu kāpums maijā bija gaļai, ko noteica augstākas cenas liellopu, aitu un cūkgaļai, ko galvenokārt veicināja spēcīgs globālais pieprasījums, īpaši no Ķīnas un Eiropas, kā arī piedāvājuma ierobežojumi, kas radās dažos reģionos, jo ražotājiem nācās pielāgoties pārmaiņām audzēšanas apstākļos un klimata ietekmēm. Savukārt mājputnu gaļas cenas samazinājās, galvenokārt putnu gripas izraisīto importa aizliegumu no Brazīlijas dēļ, kā rezultātā tur radās bagātīgs pārpalikums. Piena produktu cenas maijā pieauga visiem produktu veidiem, izņemot vājpienu. Sviesta cenas saglabājās vēsturiski augstā līmenī, ko uzturēja lielais pieprasījums no Āzijas un Tuvajiem Austrumiem. Tomēr ES izcelsmes sviesta pieprasījuma samazināšanās ierobežoja straujāku cenu pieaugumu. Siera cenas pieauga otro mēnesi pēc kārtas, ko noteica pieaugošais pieprasījums un ierobežotā pieejamība ES nelabvēlīgo laikapstākļu un slimību uzliesmojuma dēļ gada sākumā. Pilnpiena pulvera cenu pieaugumu noteica spēcīgie iepirkumi, bet vājpiena pulvera cenas samazināja lielās piegādes no sviesta ražošanas reģioniem.

Pakalpojumiem maijā cenas pieauga vidēji par 0,1 %, kas kopējo cenu līmeni būtiski neietekmēja. Pakalpojumu sektorā maijā vislielāko palielinošo ietekmi uz patēriņa cenām radīja cenu kāpums izmitināšanas pakalpojumiem, kas bija saistīts ar atpūtas sezonas atklāšanu. Liela ietekme bija arī cenu kāpumam mājokļa apsaimniekošanas maksai. Savukārt lielākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam starptautiskajiem lidojumiem un kompleksiem atpūtas pakalpojumiem (ceļojumiem ārzemēs, kas iegādāti no komplekso ceļojumu organizatoriem).

Citās preču un pakalpojumu grupās cenu svārstības aizvadītajā mēnesī kopējo cenu līmeni būtiski neietekmēja.

2025. gada maijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, patēriņa cenas pieauga par 3,6 %. Gada vidējā inflācija bija 2,4 %.

Arī turpmāk cenu izmaiņas Latvijā būtiski ietekmēs globālās cenu svārstības un pasaules ekonomiskā attīstība, īpaši ģeopolitiskā situācija un tās ietekme uz energoresursu un pārtikas cenām, kā arī ASV tarifu politika. 2025. gadā kopumā vidējā gada inflācija būs augstāka nekā 2024. gadā un varētu pārsniegt 3 % robežu.